

Příručka pro začleňování dětí s OMJ v ZŠ Jeseniova

Obsah

Úvod	3
Proces vzniku příručky	3
Pilotáž příručky	5
Shrnutí rolí v systému začleňování	6
Role vedení školy	6
Role třídního učitele	6
Role učitelek ČDJ	7
Role (dvojjazyčného) asistenta pedagoga	7
Role učitele jakéhokoliv předmětu	7
Systém začleňování žáků s OMJ	8
Příprava na příchod žáka a jeho přijetí	8
Komunikace s rodiči	9
Začátek školního roku	10
Po příchodu nového žáka do školy na začátku nebo v průběhu školního roku	10
Zajištění výuky ČDJ	11
Podpora ve výuce	12
Dlouhodobá podpora žáků s OMJ	13
Přílohy	14
Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ	15
Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ	18
Osvědčené online nástroje	20

Úvod

Příručka je určena všem pedagogickým pracovníkům školy, slouží jako podpora pro jejich práci se žáky s OMJ a má doporučující charakter. Jejím cílem je popsat postupy podpory a začleňování žáků s OMJ ve škole tak, aby každý pedagog, který se setká se žákem s OMJ, věděl, jak dítě co nejlépe podpořit, případně na koho se ve škole obrátit. Příručka zachycuje současný stav i realistické optimální nastavení, ke kterému chce škola směřovat. Nově zavedená opatření i ambice, tj. to, co dosud není ve škole ukotveno, ale bylo by dobré to systémově zavést a dlouhodobě udržet, je v textu označeno **modrou** barvou. Příručka byla vypracována ve spolupráci s pedagogy ZŠ Jeseniova na míru potřeb školy v letech 2020–2022. Příručka vznikla v rámci projektu Naše čtvrt' (reg. č. CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001439), který je financován Evropskou unií v rámci Operačního programu Praha – pól růstu ČR.

Proces vzniku příručky

Na začátku procesu tvorby příručky nejprve proběhly hloubkové rozhovory s vedením školy, které pracovníkům METY, o. p. s. pomohly zmapovat počáteční situaci podpory žáků s OMJ ve škole, potřeby školy v oblasti začleňování žáků s OMJ a reálné možnosti školy. V té době ve škole nebyl nikdo pověřen koordinací začleňování žáků s OMJ ani dlouhodobou výukou ČDJ, jednání proto probíhala se zástupkyní školy. Na základě těchto jednání vznikl první hrubý návrh podoby příručky. Aby bylo do procesu tvorby příručky zapojeno co nejvíce pedagogů školy, připravila META workshop, jehož cílem bylo zmapování potřeb žáků s OMJ, jejich rodičů i pedagogů, diskuse o naplňování těchto potřeb, zjištění rezerv a potenciálu pro zlepšení a plánování konkrétních kroků. Během workshopu účastníci diskutovali o konkrétních částech návrhu příručky. Workshop byl ze strany METY nabídnut všem pedagogům školy.

META následně zpracovala výstupy z workshopu do přehledné formy a zaslala je k připomínkám všem účastníkům workshopu. Na základě výstupů z workshopu a připomínek pedagogů byl následně výrazně upraven původní hrubý návrh příručky. Tento upravený návrh byl představen a konzultován s vedením školy, které mělo možnost návrh připomínkovat. Dalším krokem bylo představení návrhu příručky pedagogickému sboru. Všichni pedagogové měli poté možnost si příručku prostudovat a vyjádřit se k ní. Tyto připomínky META následně zohlednila v příručce, k některým se ještě doptala a požádala o upřesnění komentáře. Po zanesení všech komentářů a úprav dospěla příručka již do své finální podoby.

Z úvodních rozhovorů se zástupkyně školy také vyplynula poptávka po aktivitách na podporu adaptace dětí s OMJ do třídních kolektivů. META postupně vytvořila 3 metodiky pro práci s třídním kolektivem s dětmi s OMJ: *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ*, *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 1. stupeň* a *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* a také dvě jednorázové lekce pro situaci, kdy do třídy nastoupí nový žák s OMJ v průběhu školního roku, s názvem *Nový ve třídě: aktivity pro uvítání žáků s OMJ v třídním kolektivu*. Všechny tři metodiky i obě jednorázové lekce jsou součástí této příručky. Škola projevila největší zájem o *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídu*. Pedagogové měli možnost tuto metodiku komentovat a uzpůsobit svým potřebám.

Dále jsou součástí příručky dva infosheety, jeden na téma *Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ*, druhý na téma *Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ*. Infosheet týkající se schůzky s rodiči žáků s OMJ vznikl na základě realizace informačních schůzek pro tyto rodiče na FZŠ Tábořská a ZŠ prof. Švejcara, které byly zorganizovány s podporou pracovníků METY. Po schůzkách následovalo společné online setkání všech, kdo se na pořádání schůzek podíleli – pedagogů obou škol i pracovníků METY, aby jejich průběh společně zreflektovali a prodiskutovali, jaké postupy se osvědčily. Tyto postupy byly následně sepsány do podoby výše zmíněného infosheetu.

Infosheet s názvem *Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ* s přílohou *Osvědčené online nástroje* vznikl na základě výstupů z online setkání pedagogů čtyř základních škol zapojených v projektu (ZŠ Jeseniova, FZŠ Tábořská, ZŠ prof. Švejcara, ZŠ nám. Curieových). Na online setkání byli pozváni všichni pedagogové všech zapojených škol v projektu. Během setkání učitelé sdíleli, co se jim osvědčuje při online výuce žáků s OMJ. Osvědčené postupy byly následně sepsány do podoby zmíněného infosheetu a jeho přílohy.

Pilotáž příručky

Z workshopu vyplynuly dvě klíčové oblasti, v nichž pedagogové vnímají větší potřebu podpory. Jednou z nich je situace, kdy se děti bez znalosti češtiny účastní výuky spolu s ostatními žáky, aniž by se do výuky mohly plnohodnotně zapojovat. Pedagogové volali po tom, aby tyto děti nejdříve absolvovaly intenzivní jazykový kurz, než budou zapojeny do běžné výuky. Maximální možná jazyková podpora, kterou mohou děti s OMJ v rámci stávajících legislativních opatření získat, je co nejintenzivnější jazyková příprava podle vyhlášky č. 48/2005 Sb. organizovaná školou pro vlastní žáky s OMJ v době běžné výuky. Vzhledem k tomu, že ZŠ Jeseniova se současně od 1. září 2021 stala krajem určenou školou pro poskytování jazykové přípravy, META poskytla škole maximální metodickou podporu (formou semináře, individuálních konzultací s vedením i učitelkami ČDJ, zakoupením materiálů pro výuku ČDJ). Díky tomu škola velmi rychle a úspěšně zorganizovala intenzivní výuku ČDJ v dopoledních hodinách. Škola má nyní dvě učitelky specializující se na výuku ČDJ a začleňování žáků s OMJ. Byl domluven postup spolupráce pedagogů školy s učitelkami ČDJ.

Druhou klíčovou oblastí je potřeba větší podpory samotných pedagogů. Je dána zčásti tím, že ve škole dosud podpora žáků s OMJ nebyla systémově uchopena, kromě vedení tam nebyl nikdo, kdo by měl čas tuto oblast koordinovat a tématu se cíleně věnovat v rámci úvazku. Podpora žáků s OMJ proto z velké části zůstávala zejména na bedrech jednotlivých učitelů, kteří se v tématu cítili osamocení a bez podpory. Částečně tomu může pomoci systematizace jazykové přípravy a podpory žáků s OMJ ve škole, částečně je to ovšem téma, které přesahuje možnosti a kompetence METY. Ke spolupráci proto byla přizvána organizace Tudytam, z. s., která s pedagogy zahájila supervizní setkání.

Ve škole byly také pilotovány *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ*. Metodika obsahuje 5 lekcí. První tři lekce byly pilotovány ve všech prvních třídách lektorkou z METY za účasti třídních učitelek. Následující lekce byly ve třídách vyzkoušeny po delší pauze způsobené uzavřením škol v důsledku epidemie, META proto vytvořila překlenovací lekci, díky níž se ve třídách mohlo navázat na předchozí adaptační aktivity. Tuto překlenovací lekci i zbývající dvě lekce ve třídách pilotovala paní zástupkyně. Po pilotážích průběžně probíhaly cenné reflexe s učitelkami prvních tříd i s paní zástupkyní, podle nichž byla metodika upravena a doplněna. Škola má k dispozici finální metodiku jak v tištěné, tak v elektronické podobě.

K metodikám na podporu adaptace dětí s OMJ do třídních kolektivů META nabídla workshop pro učitele, na kterém se účastníci blíže seznámili s jednotlivými metodikami, stejně jako se základními principy práce s třídním kolektivem s dětmi s OMJ. Workshopu se zúčastnily tři pedagožky vyučující v prvních třídách.

Shrnutí rolí v systému začleňování

Role vedení školy:

- » Získá o novém žákovi s OMJ co nejvíce [informací](#) ještě před jeho příchodem do školy (je-li to časově možné).
- » Vede [přijímací pohovor](#) a nastavuje během něj spolupráci školy a rodičů.
- » Předává veškeré informace o novém žákovi třídnímu učiteli i ostatním pedagogům.
- » Koordinuje systém podpory žáků s OMJ ve škole.
- » Koordinuje tým učitelů žáků s OMJ (učitelky ČDJ a asistenty pedagoga).
- » Zajistí, aby téma vzdělávání žáků s OMJ bylo zařazeno do programu předmětových komisí jednotlivých předmětů na 2. stupni.
- » [Komunikuje](#) o způsobu podpory žáka s OMJ s jeho rodiči (po příchodu žáka do školy i průběžně) a organizuje infoschůzky pro rodiče žáků s OMJ.
- » Zajišťuje [finanční zdroje](#) na podporu žáků s OMJ. Komunikuje s Městskou částí Prahy 3 ohledně počtu skupin pro jazykovou přípravu a jejich financování.
- » Vytváří příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti začleňování žáků s OMJ a podporuje je v tom.

Role třídního učitele:

- » Posiluje [adaptační proces](#) žáků na začátku školního roku, případně koncem prázdnin.
- » [Připravuje třídní kolektiv](#) na příchod nového žáka s OMJ (pokud žák přijde v průběhu školního roku).
- » Úzce spolupracuje s učitelkou ČDJ a domlouvá se s ní na [individuálním plánu podpory](#) pro žáky s OMJ a na způsobu jejich [hodnocení](#).
- » Pomáhá novému žákovi s OMJ při [adaptaci](#) na nové školní i kulturní prostředí v prvních dnech a týdnech. Žákům s OMJ vytváří ve škole bezpečné a podporující prostředí. Zaměřuje se na žákovu psychickou pohodu – zpočátku více, následně ji sleduje i dlouhodobě.
- » Podporuje dlouhodobé zapojení žáků s OMJ do [třídního kolektivu](#), ve třídě usiluje o respektující a podporující vztahy.
- » [Komunikuje s rodiči](#) žáků s OMJ a v případě potřeby využívá tlumočnické služby. Tlumočení zajišťuje např. [NPI ČR](#), Infolinka Charity ČR. Hotové překlady informací a formulářů pro rodiče jsou k dispozici na webech [Inkluzivní školy](#) a [NPI ČR](#). Motivuje rodiče žáků s OMJ, aby se děti zapojily do volnočasových aktivit.

Role učitelek ČDJ:

- » Provádí jazykové testy žáků s OMJ po jejich nástupu do školy a podle výsledků stanovují rozsah výuky ČDJ, zařazují žáky do skupin pro výuku ČDJ, ladí rozvrhy.
- » Na základě jazykového testu a ve spolupráci s třídními učiteli i ostatními pedagogy navrhují konkrétní podporu pro žáka s OMJ v běžné výuce (rozsah doučování, pomoc asistenta pedagoga, individuální plán podpory a způsob hodnocení, úpravy cílů a metod výuky, pomůcky).
- » Zajišťují jazykovou přípravu v době běžné výuky a podílejí se na výuce ČDJ v odpoledních hodinách.
- » Spolupracují s ostatními pedagogy, průběžně si vyměňují informace o žácích s OMJ, vyhodnocují pokroky žáků a navrhnou úpravy v podpoře.
- » Po dohodě se třídním učitelem komunikují s rodiči žáků s OMJ.

Role (dvojjazyčného) asistenta pedagoga:

- » Spolupracuje s učitelkami ČDJ a podílí se na odpolední výuce ČDJ.
- » Doučuje nebo předučuje žáky s OMJ, kteří to potřebují.
- » Spolupracuje s učiteli v hodinách běžné výuky, předem se s nimi domlouvá na průběhu hodiny a jejich vzájemné spolupráci.
- » Vytváří individuální pracovní listy, obrázkové slovníky, případně upravuje zadání pro žáka s OMJ, připravuje vizuální oporu a názorné ukázky, klíčovou slovní zásobu atd.
- » V případě potřeby podporuje žáky s OMJ přímo ve výuce.
- » Komunikuje s rodiči žáků s OMJ.

Role učitele jakéhokoliv předmětu:

- » V případě potřeby uvolňuje žáky s OMJ ze svého předmětu za účelem jejich účasti na výuce ČDJ.
- » Spolupracuje s učitelkou ČDJ na sestavení individuálního plánu podpory pro žáka s OMJ (PLPP, případně Plánu jazykové podpory), na stanovení individuálních vzdělávacích cílů a na způsobu hodnocení.
- » Přizpůsobuje obsah a metody vzdělávání pro žáka s OMJ dle jeho individuálního plánu.
- » Zohledňuje jazykovou bariéru žáka s OMJ, a proto neočekává, že zvládne učivo ve stejném rozsahu jako ostatní žáci, a tento fakt zohledňuje při hodnocení žáka s OMJ.
- » Pro každou hodinu stanoví 3 klíčová slova v rámci probíraného tématu, která si (nejen) děti s OMJ zapamatují.
- » Spolupracuje s asistentem pedagoga (má-li jej k dispozici) a domlouvá se s ním, kteří žáci a jak potřebují individuálně podpořit.
- » Hodnotí žáka individuálně, za jeho osobní pokroky, s důrazem na motivační složku, na základě plnění cílů stanovených v individuálním plánu.
- » Doučuje žáky s OMJ, kteří to potřebují.

System začleňování žáků s OMJ

Příprava na příchod žáka a jeho přijetí

VEDENÍ ŠKOLY

- » Žáky s OMJ přijímá na základě platné legislativy [v souladu s principy rovného přístupu ke vzdělávání](#) (tzn. neklade přijetí žáka žádné další podmínky, jako např. znalost jazyka, typ pobytu, předchozí vzdělání apod.).
- » [Zařazuje žáka](#) vždy na základě věku a absolvovaných ročníků. Maximálně je žák zařazen o jeden ročník níže (v případě přerušného vzdělání, blížícího se přechodu na SŠ apod.).
- » Při přijímání žáka zjišťuje potřebné [informace od rodičů](#) i žáka (např. vzdělávací historie, rodinné zázemí, okolnosti emigrace, znalost češtiny, jak s rodinou a dítětem komunikovat aj.).
- » Žákovi a jeho rodičům předává písemně a srozumitelně (ideálně v mateřštině) [potřebné informace](#) o škole (harmonogram školního roku, pravidla školy, družiny, potřebné pomůcky k zakoupení, důležité kontakty aj.) a o českém vzdělávacím systému.
- » Informuje třídního učitele, učitelky ČDJ i ostatní pedagogy o příchodu nového žáka s OMJ.

TŘÍDNÍ UČITEL, ASISTENT PEDAGOGA

- » Třídní učitel posiluje [adaptační proces](#) žáků na začátku školního roku, případně koncem prázdnin.
- » Pokud žák s OMJ přijde v průběhu školního roku, třídní učitel o jeho příchodu předem [informuje třídní kolektiv](#). Společně nastavují způsoby podpory začlenění nového žáka do kolektivu a organizace školy, společná pravidla. Spolužáci znají a chápou svou důležitou roli.
- » Asistent pedagoga nebo žáci pod vedením třídního učitele mohou připravit pro žáka vhodné pomůcky pro lepší orientaci ve škole (např. komunikační kartičky, plán budovy školy, dvojjazyčné štítky apod.).

Komunikace s rodiči

VEDENÍ ŠKOLY, TŘÍDNÍ UČITEL, UČITELKY ČDJ

- » Na začátku školního roku proběhne tlumočená informační schůzka pro rodiče dětí s OMJ. Jsou utvořeny skupinky rodičů podle jazyka, každá skupinka dle počtu a aktuální situace je se svým tlumočnickem ve stejné místnosti. Tlumočníci tlumočí po krátkých tematických úsecích, po kterých je ve skupinkách ponechán dostatek času i na případné dovysvětlení a zodpovězení dotazů rodičům. Viz infosheet – *Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ*.
 - Rodičům jsou předány informace o fungování českého vzdělávacího systému a českého kulturního prostředí.
 - Informování o fungování školy, školní jídelny, školní družiny, organizaci školního roku, způsobech komunikace se školou, konání třídních schůzek, školních akcích, školních potřebách a pomůckách, právech a povinnostech dětí.
 - Vysvětlení specifík vzdělávání dětí s OMJ a jejich potřeb, představení jejich způsobu podpory ve škole.
 - Vysvětlení systému jazykové přípravy pro žáky s cizí státní příslušností, kdy rodiče mají možnost podepsat žádost o zařazení dítěte do skupiny pro jazykovou přípravu. V žádosti rodič současně dá souhlas s tím, že jazyková příprava bude probíhat v době běžné výuky, kdy dítě bude z příslušných předmětů automaticky uvolňováno.
 - Vzájemné vyjasnění potřeb rodičů a potřeb učitelů ohledně vzájemné spolupráce, vyjasnění role školy a role rodičů a jejich hranic.
 - Rodičům jsou předány informace o organizacích nabízejících doučování pro žáky s OMJ (META, InBáze, Člověk v tísni, CIC, Centrum demokratického vzdělávání, Nová škola, databáze lektorů soukromého doučování).
 - Vysvětlena důležitost zapojení dětí s OMJ do volnočasových aktivit a předány kontakty na volnočasová centra (např. DDM).
 - Informace o nabídce kurzů ČDJ pro dospělé (ICP, CIC, Centrum Czech In, AUCČJ).
- » Domluví si s každým rodičem individuálně způsob komunikace, jaký vyhovuje oběma stranám (škole i rodiči) – někdo si rád v klidu přeloží informace zaslané emailem, jiný má čas si jen telefonovat, dalšímu vyhovují sms zprávy, jinému zápisy do komunikačního sešitu. Někteří rodiče spoléhají na automatické překladače (osvědčuje se ponechávat zprávy kromě překladu i v původním znění), jiní mají možnost nechat si informace od školy někým přeložit.
- » Tlumočení zajišťuje dvojjazyčná asistentka pedagoga. Další tlumočení může zajistit NPI ČR. Hotové překlady informací pro rodiče jsou k dispozici na webech Inkluzivní školy a NPI ČR.
- » Pro dlouhodobou spolupráci s rodiči je dobré domluvit se na tom, jak bude probíhat – jak často, s čím vším se mohou rodiče na učitele obracet a s čím je naopak vhodné se obrátit spíše na sociální pracovníky neziskových organizací. Je důležité, aby si učitelé i asistenti pedagoga hned zpočátku tímto způsobem vymezili své vlastní hranice a předešli tak zahlcení ze strany „náročných“ rodičů a narušování osobního volna či následnému vlastnímu vyčerpání. V případě řešení závažných situací je nutná archivace komunikace s rodiči (kopie emailů, sms, záznamy z jednání).

TŘÍDNÍ UČITEL

- » Informuje rodiče jednotlivých žáků s OMJ, jakou jazykovou a další podporu škola chystá pro konkrétního žáka s OMJ, včetně plánu podpory, výuky ČDJ, podpory v běžné výuce a způsobu hodnocení. V případě potřeby po dohodě se zástupcem/zástupkyní ředitele podepíše s rodiči příslušné dokumenty.
- » Pravidelně komunikuje s rodiči o pocitech a potřebách žáka, o jeho prospěchu a pokrocích, o jeho chování, jeho zapojení do kolektivu a motivaci k učení, o přizpůsobování podpory celkovému vývoji.

Začátek školního roku

TŘÍDNÍ UČITEL

- » Na začátku školního roku se třídní učitel zaměří na [adaptaci dětí](#) a stmelení třídního kolektivu. První den nebo první týden zařazuje adaptačně-socializační aktivity, které podporují vytváření přátelských vazeb a respektující atmosféry ve třídě. Adaptace může alternativně proběhnout už koncem prázdnin.
- » META v rámci projektu připravila 3 programy uzpůsobené pro začleňování dětí s OMJ do třídního kolektivu:
 - a) *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ* (soubor 5 aktivit do třídnických hodin).
 - b) *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 1. stupeň* (soubor 10 aktivit zaměřených na emoční a sociální vývoj a posílení vztahů ve třídě).
 - c) *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* (soubor 10 aktivit zaměřených na emoční a sociální vývoj a posílení vztahů ve třídě).
 - d) Všechny materiály jsou připraveny k využití pro pedagogy školy. *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ* byly pilotovány na ZŠ Jeseniova a FZŠ Táborská ve školním roce 2020/2021 a soubor aktivit *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* byl pilotován na ZŠ prof. Švejcara ve školním roce 2021/2022.

Po příchodu nového žáka do školy na začátku nebo v průběhu školního roku

TŘÍDNÍ UČITEL

- » Nového žáka přivítá a představí jej ostatním učitelům a jeho třídě. Vybere mu vhodné místo ve třídě tak, aby mohl pozorovat dění ve třídě a současně aby nebyl příliš daleko od učitele. Posadí jej vedle spolužáka, který mu bude nápomocný.
- » Na základě předešlé domluvy se žáky a podle jejich zájmu určí [patrony](#) a nový žák ví, na koho se může obrátit v případě potřeby.
- » Zodpovídá za adaptaci nově přichozího žáka s OMJ v [prvních dnech](#) a týdnech. Provede ho po škole, vysvětlí rozvrh hodin (v případě potřeby pomocí piktogramů) a přesuny mezi učebnami, doprovodí ho do školní jídelny, kde mu ukáže vše potřebné, apod. Může tím pověřit patrona/patrony, případně využít financování v rámci služby [adaptačního koordinátora NPI ČR](#).
- » První den nového žáka s OMJ může učitel zařadit vhodnou seznamovací adaptační aktivitu a v průběhu prvních týdnů v rámci třídnických hodin zařazuje další [adaptačně-socializační aktivity](#), které podporují vytváření přátelských vazeb a respektující atmosféry ve třídě.
- » Zejména zpočátku se zaměřuje na žákovu psychickou pohodu.

UČITELKY ČDJ

- » Zjistí orientační úroveň znalosti češtiny nových žáků s OMJ na základě jazykového testu NPI ČR. Tím získají přehled o počtu žáků s potřebou výuky ČDJ, o jejich jazykové úrovni, mohou si vytvořit výukové skupiny a určit rozsah jazykové přípravy v jednotlivých skupinách.
- » Na základě jazykového testu a ve spolupráci s třídním učitelem i ostatními pedagogy navrhnu individuální plán podpory pro žáka (PLPP, případně Plán jazykové podpory). Plán může obsahovat následující informace: rozsah výuky ČDJ, rozsah doučování (případně pedagogické intervence), úpravy obsahu a metod výuky v jednotlivých předmětech, vzdělávací cíle v jednotlivých předmětech, způsob hodnocení, pomoc asistenta pedagoga, pomůcky a učebnice.
- » Plán podpory konzultují s ostatními pedagogy, kteří se na vzdělávání žáka podílejí, společně se domluví na způsobech podpory žáka.

KAŽDÝ UČITEL NA 1. I 2. STUPNI

- » Nechá novému žákovi dostatek času na adaptaci, netlačí na něj a je mu nápomocný při seznamování s fungováním školy a třídy. Zejména zpočátku se zaměřuje na žákovu psychickou pohodu.

Zajištění výuky ČDJ

UČITELKY ČDJ

- » Výuka ČDJ probíhá podle aktualizované vyhlášky č. 48/2005 Sb. – v tzv. skupinách pro jazykovou přípravu a na základě financování prostřednictvím Městské části Praha 3. Jazykové přípravy se v souladu s vyhláškou účastní výhradně nově příchozí žáci s cizí státní příslušností.
- » Na základě jazykového testu NPI ČR učitelky ČDJ stanoví rozsah výuky ČDJ, zařazují žáky do skupin pro výuku ČDJ. Intenzita a rozsah výuky ČDJ se u jednotlivých skupin liší podle jejich pokročilosti a věku. Výuka ČDJ probíhá v době běžné výuky v blocích, tj. v několika po sobě jdoucích hodinách za sebou, více dnů v týdnu.
- » Učitelky ČDJ učí děti nejen česky komunikovat a dorozumět se v běžných každodenních situacích ve škole i mimo ni, ale postupně je učí i klíčovou slovní zásobu (často odbornou), která se váže k jednotlivým tématům jednotlivých předmětů. K tomu je nutná spolupráce ostatních pedagogů, aby zapisovali klíčová slova z každé hodiny do systému DM. Díky tomu se učitelka ČDJ dozví, co se žáky bylo probráno a jakou slovní zásobu s nimi procvičit.
- » Z předmětů, které žáci zameškají kvůli účasti na výuce ČDJ, jsou žáci automaticky uvolňováni. Prioritně jsou uvolňováni z předmětů, které jsou pro ně z hlediska jazyka nejnáročnější, jako je český jazyk a literatura, dějepis, případně přírodopis, chemie a další naukové předměty. Naopak výchov se žáci s OMJ účastní spolu s ostatními žáky, protože se při nich mohou nejnázve zapojit.
- » Žáci se rozřazují do skupin pro jazykovou přípravu zejména podle věku, také se zohledňuje rozvrh žáků. Je preference učit zvlášť děti prvního a zvlášť 2. stupně a také vytvořit samostatnou výukovou skupinu pro děti 1. a 2. třídy, které ještě dostatečně neovládají čtení a psaní. Jednotlivé skupiny jsou heterogenní z hlediska jazykové úrovně žáků.
- » Výuku ČDJ učitelky zaznamenávají do třídní knihy.

- » Všechny ostatní děti s OMJ, které podle vyhlášky nemají na jazykovou přípravu nárok, ale potřebují podporu, mají také možnost chodit na výuku češtiny – některé se účastní výuky češtiny odpoledne, jiné se učí česky v rámci dělených hodin. V případě potřeby mají děti s OMJ podporu asistenta pedagoga ve výuce.
- » Jazykovou přípravu v dopoledních hodinách zajišťují dvě učitelky ČDJ – jedna na prvním, druhá na 2. stupni. Společně s asistenty pedagoga se tyto učitelky podílejí také na odpolední výuce češtiny.
- » Zajišťují vhodné výukové materiály pro žáky (učebnice, pracovní listy, slovníky, multimediální pomůcky apod.).
- » Průběžně komunikují a spolupracují s vedením školy, s třídními učiteli žáků s OMJ a ostatními pedagogy, vzájemně si předávají informace o pokrocích žáků.

(DVOJJAZYČNÝ) ASISTENT PEDAGOGA

- » Spolupracuje s učitelkami ČDJ.
- » Podílí se na odpolední výuce češtiny pro žáky s OMJ, kteří nemají nárok na jazykovou přípravu podle vyhlášky č. 48/2005 Sb.
- » V případě potřeby podporuje žáky s OMJ přímo ve výuce.

Podpora ve výuce

VŠICHNI UČITELÉ VE SPOLUPRÁCI S (DVOJJAZYČNÝMI) ASISTENTY PEDAGOGA

- » Na předmětových komisích jednotlivých předmětů na 2. stupni je ve spolupráci s učitelkou ČDJ zařazeno téma vzdělávání žáků s OMJ, způsob jejich hodnocení, vyjasnění očekávání od jazykového kurzu i očekávání ohledně reálných možností pokroků žáků s OMJ.
- » Učitel jakéhokoliv předmětu spolupracuje s učitelkou ČDJ na sestavení individuálního plánu podpory pro žáka s OMJ včetně stanovení individuálních vzdělávacích cílů pro žáka s OMJ v jeho předmětu.
- » Učitel jakéhokoliv předmětu počítá s tím, že žák může být z jeho předmětu částečně nebo zcela uvolněn za účelem účasti na výuce ČDJ. Pokud je uvolněn zcela, může mít na vysvědčení uvedeno „uvolněn“ a postoupit do dalšího ročníku. Pokud je uvolněn částečně, učí se žák daný předmět podle individuálního plánu podpory, který je přizpůsoben jeho reálným schopnostem a možnostem. Učitel hodnotí žáka individuálně, za pokroky podle individuálního plánu. Učitel po žákovi nepožaduje, aby zameškané učivo sám dohnal, ale adekvátně sníží nároky na žáka a ve spolupráci s asistentem pedagoga mu poskytuje individuální podporu.
- » I v předmětech, z nichž žák s OMJ není uvolněn, přizpůsobuje učitel obsah i metody výuky reálným schopnostem žáka dle jeho individuálního plánu podpory. Učitel si pro každé téma stanovuje kromě cílů obsahových také jazykové. Zaměřuje se na práci se slovní zásobou, která se váže k jeho předmětu (či k aktuálnímu tématu výuky), dále na komunikaci žáka v hodině a na samostatnou práci rozvíjející žákovy dovednosti v daném tématu.
- » Každý učitel si v každé hodině stanoví 3 klíčová slova v rámci probíraného tématu, která si zapamatují (nejen) děti s OMJ. Je vhodné je na začátku hodiny napsat na tabuli, v průběhu hodiny s nimi pracovat v kontextu a na konci je zopakovat. Tato technika pomáhá žákům se SVP v procesu učení. Tato klíčová slova učitel zapíše do systému DM, aby učitelka ČDJ věděla, jaké téma děti potřebují procvičit (jazykově) a s jakou slovní zásobou pracovat. To pak zpětně pomůže učiteli daného předmětu, protože žák bude na jednotlivé hodiny lépe připraven, bude mít zopakovanou klíčovou slovní zásobu z minula, díky níž si lépe vybaví i obsah.

- » Pro podporu žáků učitel v případě potřeby využívá (dvojjazyčného) [asistenta pedagoga](#). Podpora asistentem směřuje k postupnému osamostatňování žáka a jeho zapojení do běžné výuky (nepřevažuje tedy samostatná práce mimo třídu). Učitel s AP pravidelně vyhodnocují pokroky žáka.
- » Učitel / asistent pedagoga přizpůsobuje metody výuky znalostem češtiny žáka s OMJ, opírá se o vizualizaci, kontextualizaci, praktické ukázky, schémata, tabulky apod.
- » Učitel / asistent pedagoga dává žákovi s OMJ úkoly, které nevyžadují samostatnou tvorbu vět (např. žák přiřazuje slova k obrázku/schématu/mapě, tvoří myšlenkovou mapu, kreslí komiks, kreslí plakát apod.).
- » Učitel / asistent pedagoga dává žákovi jednoznačné a jednoduché instrukce, které se opakují. Zadání úkolů podpoří konkrétním příkladem/ukázkou.
- » Učitel žáka s OMJ několikrát za hodinu cíleně aktivuje (např. může napsat/složit/spojit/přiřadit/přečíst/ukázat určitá slova, nebo alespoň vstane a otevře okno, rozdá papíry, něco podá apod.).
- » Učitel / asistent pedagoga píše/kreslí na tabuli klíčová slova/téma, aby si je žáci s OMJ mohli vyhledat ve slovníku.
- » Učitel / asistent pedagoga zajistí žákovi [slovník](#), který se váže ke slovní zásobě daného předmětu, případně mu umožní používat během výuky Google překladač nebo online slovníky.
- » Učitel / asistent pedagoga předem připraví pro žáka s OMJ vhodné pomůcky či materiály ([upravené pracovní listy](#), slovní zásobu a fráze k danému tématu, základní pokyny apod.).
- » Učitel při [hodnocení](#) žáky s OMJ nesrovnává s ostatními, ale hodnotí jejich individuální pokrok na základě předem stanovených realistických vzdělávacích cílů, popsaných v žákově plánu podpory.
- » V písemné komunikaci se žáky a jejich rodiči učitel / asistent pedagoga používá vždy tiskací písmo, sdělení zjednodušuje, píše heslovitě. Neočekává od žáků znalost vázaného písma (ani pasivně).
- » Asistent pedagoga doučuje žáky s OMJ po vyučování, pokud je to potřeba.

Dlouhodobá podpora žáků s OMJ

TŘÍDNÍ UČITEL

- » Při třídnických hodinách pracuje s odlišností v rámci třídy a podporuje děti v přijetí žáků s OMJ, pracuje na [soudržnosti kolektivu](#). V případě potřeby využívá programy proti šikaně, diskriminaci aj.
- » Je empatický vůči žákům s OMJ, snaží se jim porozumět a ví, že potřebují nejen podporu ve výuce, ale také psychickou podporu v náročném procesu, kdy se učí v pro ně cizím jazyce a v kulturním prostředí, se kterým se teprve sžívají, kde navazují zcela nové vztahy a hledají svou novou identitu.

UČITELKY ČDJ

- » Průběžně sledují a vyhodnocují pokroky žáků ve spolupráci s ostatními učiteli a na základě vyhodnocení navrhnou úpravy podpory pro žáka. Úpravy komunikují s ostatními učiteli.

VŠICHNI PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI

- » Dlouhodobě reflektují začleňování žáků s OMJ do třídy, sledují jejich pokroky ve vzdělávání, psychickou pohodu, motivaci k učení, postavení ve třídě, vztahy se spolužáky, chování o přestávkách, v družině apod.
- » Vzájemně si vyměňují své postřehy a domlouvají se, jak žáka v případě potřeby společně podpořit.
- » Snaží se dětem s OMJ pomoci překonat pocity vykořenění, izolace, kulturní šok. Dětem naslouchají, snaží se o porozumění, vytváří pro ně bezpečný prostor, umožňují jim někam patřit, pomáhají jim se sebevyjádřením, spolupracují se školním psychologem apod.
- » Přistupují k žákům s OMJ i jejich rodinným příslušníkům bez předsudků. Všichni pedagogové respektují kulturní a jazykové odlišnosti žáků a umí s nimi citlivě pracovat. Tento postoj zprostředkovávají také ostatním žákům, případně i jejich rodičům.
- » Podporují rozvoj mateřského jazyka žáků s OMJ – zařazují do výuky aktivity na podporu vícejazyčnosti (např. prezentace pohádek ze zemí původu žáků, prezentace v mateřských jazycích žáků – s pomocí spolužáků ovládajících stejný mateřský jazyk i češtinu, využívání dvojjazyčných pracovních materiálů apod.).

Přílohy

- infosheet *Jak zorganizovat schůzku s rodiči žáků s OMJ*
- infosheet *Tipy z praxe pro online výuku žáků s OMJ* s přílohou *Osvědčené online nástroje*
- metodika *Adaptační aktivity pro 1. a 2. třídy s dětmi s OMJ*
- metodika *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 1. stupeň* (soubor aktivit)
- metodika *Zdravý kolektiv s dětmi s OMJ – pro 2. stupeň* (soubor aktivit)
- jednorázové lekce *Nový ve třídě: aktivity pro uvítání žáků s OMJ v třídním kolektivu*

JAK ZORGANIZOVAT SCHŮZKU S RODIČI ŽÁKŮ S OMJ

PŘÍPRAVA PŘED SCHŮZKOU

Kdy schůzku zorganizovat?

- » Co nejdříve, **ideálně první den školy**. Čím dříve schůzka bude, o to kratší dobu bude panovat informační nejistota.

Koho pozvat?

- » **Všechny rodiče s OMJ**, ideálně uspořádat zvlášť schůzku pro rodiče prvňáčků a zvlášť pro ostatní rodiče, ale záleží na časových a personálních možnostech školy a na počtu rodičů s OMJ. Čím více rodičů s OMJ, tím je vhodnější je oddělit. Schůzka se základními informacemi se ale může hodit i pro rodiče žáků z vyšších ročníků, ne vždy jsou všichni se vším dobře seznámeni, takže není nutné je za každou cenu separovat.

Jak se na schůzku připravit? (krátký check-list)

- » Připravit si předem **handouty, které shrnují nejdůležitější informace** pro rodiče i kontakty a kopírují strukturu schůzky. Mohou také obsahovat FAQ – odpovědi na nejčastější dotazy. **Handouty si nechat přeložit** do jazyků, které rodiče dobře ovládají. Schůzka pak může sloužit především jako prostor pro dotazy rodičů a může být kratší. Rodiče také budou mít více času si promyslet, na co se zeptat, a pedagogové pak nebudou tolik zatíženi jejich individuálními dotazy.
- » Připravit si **pozvánku** na schůzku **přeloženou** do jazyků, které rodiče dobře ovládají.
- » Handouty a pozvánku ideálně **předat rodičům už při zápisu**, tj. v červnu.
- » Pokud bude na schůzce více rodičů žáků z jedné třídy, je vhodné tam mít jejich **třídního učitele**.
- » **Zajistit tlumočení** do jazyků, které rodiče dobře ovládají.

Jak zajistit tlumočení a překlady?

- » Osvědčilo se **využít externí profesionální tlumočníky**, nikoliv pedagogy nebo asistenty ovládající cizí jazyky. Pedagogové mají na schůzce jinou, odbornou roli – informují a odpovídají na dotazy rodičů. Je důležité, aby k tomu měli dostatečný prostor a nemuseli se soustředit navíc na tlumočení, které může zajistit profesionál.
- » Překlady handoutů a pozvánek i tlumočení během schůzky zdarma na objednávku školy může zajistit **NPI ČR: [Tlumočení a překlady](#)**, nebo **neziskové organizace** (ICP, InBáze). Doporučuje se požádat o tlumočníky v dostatečném časovém předstihu (ideálně alespoň 2 týdny předem).

Jak pozvat rodiče a motivovat je k účasti?

- » **Poskytnout jim předem přeložené handouty a pozvánku**, ideálně už při zápisu.
- » Při kontaktování rodičů před schůzkou se osvědčila **kombinace telefonu a emailu**, například připomenout konání schůzky emailem, následně si ještě telefonicky ověřit přijetí a porozumění informacím v emailu a zjistit, jestli rodiče dorazí.

PRŮBĚH SCHŮZKY

Jakým způsobem prezentovat informace?

- » **Názornost, názornost, názornost!** Vše, co lze, rovnou názorně ukazujeme (školní pomůcky, elektronické systémy školy, přihlášky apod.).
- » **Stručně a strukturovaně** – nejdříve obecné informace o vzdělávacím systému, poté konkrétní informace o fungování konkrétní školy. Díky handoutům lze informace prezentovat stručněji a věnovat větší prostor dotazům.
- » Optimálně by schůzka **neměla přesáhnout 90 minut**.

Jak zorganizovat tlumočení?

- » Během schůzky se osvědčilo **utvořit skupinky rodičů podle jazyka**, každá skupinka je se svým tlumočnickem v jiné části místnosti. Doporučuje se konsektivní tlumočení (tj. přetlumočení vždy po několika větách nebo krátkých tematických úsecích).
- » Po delších tematických blocích je dobré nechat skupinkám **dostatek času** nejen na přetlumočení, ale také **na případné dovysvětlení a zodpovězení dotazů** rodičů.

Jaké informace rodičům předat?

Osvědčila se následující obsahová struktura:

- 1. Česká vzdělávací soustava** – MŠ, docházka možná od 2 (3) let, povinný předškolní rok (5 let), zápis do ZŠ, přípravná třída, odklad, 9 let povinná školní docházka (od 6 let), SŠ – maturitní a výuční obory, VOŠ/VŠ, rekvalifikační kurzy, vzdělávání dospělých.
- 2. Stravování ve školní jídelně**, platby.
- 3. Školní družina** – před i po vyučování, přihlášky, nutno vyjednat odchody, kroužky.
- 4. Organizace školního roku** – září až konec června, vysvědčení v pololetí a na konci školního roku, prázdniny, státní svátky, ředitelské volno.
- 5. Komunikace se školou** – žákovská knížka, omluvenky, notýsky, informace pro rodiče na stránkách Inkluzivní školy, kontakty na interkulturní pracovníky a tlumočníky – NPI ČR, ICP, InBáze, Charita ČR.
- 6. Třídní schůzky** – cca 4x ve školním roce, účast důležitá, termíny, možnost konzultačních hodin jednotlivých vyučujících.
- 7. Školní akce**, škola v přírodě, výlety – jsou součástí výuky.
- 8. Školní potřeby a pomůcky** – batoh, přezůvky, cvičební úbor a obuv, svačina, kufřík s výtvarnými potřebami, sešity, učebnice a cvičební sešity, překladové slovníčky na stránkách Inkluzivní školy.
- 9. Práva a povinnosti** – pravidelná kontrola prospěchu, docházky, tašky, aktuality školy, domácí příprava, dodržovat školní řád, plnit pokyny vyučujících, komunikace se školou.
- 10. Podpora žáků s OMJ ve škole** – podpůrná opatření, kurzy češtiny, plány podpory, individualizace vzdělávacích cílů a hodnocení, asistent pedagoga, doučování, kontakt na spolupracující PPP.
- 11. Organizace poskytující doučování pro žáky s OMJ** – META, InBáze, Člověk v tísni, CIC, Centrum demokratického vzdělávání, Nová škola, databáze lektorů soukromého doučování.

12. **Volný čas, kroužky** – napomáhají všestrannému rozvoji dětí, socializaci, neformálnímu kontaktu s češtinou, kontakty na volnočasová centra (DDM a další).
13. **Čeština jako druhý jazyk** – ideálně v době běžné výuky, pro začátečníky intenzivně, doučování, zajištění kurzů i mimo školu, kontakt na školu zajišťující bezplatnou jazykovou přípravu.
14. **Čeština online** – e-learningy: www.cestina2.cz, www.vcelka.cz, www.microsoft.com/cs-cz/p/zatracena-cestina, www.inkluzivniskola.cz/cestina-jazyk-komunikace/uzitecne-odkazy-online).

Jak nastavit efektivní spolupráci s rodiči?

- » Hned na začátku **domluvit s každým rodičem individuálně způsob komunikace, jaký mu vyhovuje** – někdo si rád v klidu přeloží informace zaslané emailem, jiný má čas si jen telefonovat, dalšímu vyhovují sms zprávy, jinému zápisy do komunikačního sešitu. Někteří rodiče spoléhají na automatické překladače (osvědčuje se ponechávat zprávy kromě překladu i v původním znění), jiní mají možnost nechat si informace od školy někým přeložit.
- » Vždy je důležité **komunikovat přímo s rodičem nebo zákonným zástupcem** a nenechávat komunikaci jen na příbuzném nebo rodinném známém. Zkušenosti učitelů jsou takové, že přímá komunikace s rodičem / zákonným zástupcem má vždy větší váhu. Pokud rodiče nemluví česky, je lepší si **zajistit profesionálního tlumočníka** než nechat tlumočení na rodinném známém (mohou informace zkreslovat, jejich tlumočení může být nepřesné).
- » Pro dlouhodobou spolupráci s rodiči je dobré domluvit se na tom, jak bude probíhat – **jak často, s čím vším se mohou rodiče na učitele obracet a s čím je naopak vhodné se obrátit spíše na sociální pracovníky neziskových organizací**. Je důležité, aby si učitelé i asistenti pedagoga hned zpočátku tímto způsobem vymezili své vlastní hranice, a předešli tak zahlcení ze strany „náročných“ rodičů a následnému vlastnímu vyčerpání.

TIPY Z PRAXE PRO ONLINE VÝUKU ŽÁKŮ S OMJ

ORGANIZACE ONLINE VÝUKY

- » Osvědčuje se **kombinace online lekcí a osobního setkávání v rámci individuálních konzultací** (učitel–žák), ideální je se takto individuálně setkávat se všemi dětmi s OMJ. Praktické je také zvát si na individuální konzultace **sourozence**, byť chodí do odlišných ročníků – ušetří čas učiteli.
 - Využití individuálních konzultací – pomoc s úkoly, doučování, příprava na testy, procvičování češtiny, u prvňáčků trénink čtení a rozvoj slovní zásoby, pro žáky 2. stupně konzultace k pracovním listům v odborných předmětech.
- » Důraz na **individuální podporu dětí i v online režimu**, nad rámec společných hodin se třídou.
 - Může pomoci asistent pedagoga.
 - Individuální podpora jednomu dítěti i práce s menšími skupinkami.
 - **Ve skupinkách pracují děti, které spolu „kamarádí“** – podpora socializace i efektivní způsob, jak zapojit dítě s OMJ.
- » **Online lekce** jsou náročné, osvědčuje se je **zkrátit**, zejména pro mladší ročníky, například 3 hodiny online denně v blocích po 20–30 minutách s přestávkami, **kombinovat se zadáváním offline i online úkolů na doma**.
- » Zadávání úkolů žákům s OMJ je třeba **jasně definovat, strukturovat a fázovat** (po jednotlivých krocích).
- » **Koordinátor inkluze / učitel ČDJ individuálně spolupracuje s ostatními učiteli** a domlouvá se s nimi na způsobu výuky dětí s OMJ, způsobu zadávání úkolů a jejich počtu tak, aby děti nebyly zahlceny. Některé úkoly lze zadat jen na dobrovolné bázi.

UZPŮSOBNÍ METOD VÝUKY

- » Důraz na **rozvoj měkkých dovedností** – IT gramotnost, schopnost poradit si v nové situaci, samostatnost i schopnost spolupráce v týmu.
- » Také důraz rozvoj jazykových dovedností – vznikají nové komunikační situace, při nichž **aktivní naslouchání a porozumění** mají ještě větší význam než kdy jindy.
 - Z toho plyne i větší důležitost ověřovat si porozumění u dětí.
 - Důraz na komunikační složku jazyka.
- » Při rozvoji jazykových dovedností **důraz na komunikaci** – od témat důležitých pro komunikaci se odvíjí výuka slovní zásoby a gramatiky, které jsou vždy zasazeny do komunikačního rámce určitého tématu.
- » Význam **čtení i poslechu** pohádek, příběhů pro rozšiřování slovní zásoby i zdokonalování jazykových dovedností.
- » Vyhledávání **témat dle zájmu dětí**, aby byly motivovány – fungují témata, k nimž děti mají nějaký pozitivní emocionální vztah.
- » Využívání **interaktivních materiálů a materiálů s bohatou vizuální oporou** – videí, obrázků, fotografií.
- » Práce se **zjednodušenými, zkrácenými texty**.

Příklad komunikačního přístupu ve výuce ČDJ – na téma PES

Cíle lekce: Žáci sdílí obrázky psů, popisují je a vyjadřují, kteří se jim líbí a kteří nikoliv. Následně zdůvodňují, proč se jim jednotliví psi líbí/nelíbí. Dále vyjádří, které aktivity by mohli se psy na obrázcích dělat, kam by s nimi mohli jít.

Jazykové cíle: Rozšíření slovní zásoby (přídavná jména – jací mohou být psi, slovesa – aktivity se psem, části těla psa, pro pokročilejší i rasy psů), vyjadřování libosti/nelibosti (*Tento pes se mi nelíbí.*), procvičování vedlejších vět příčinných (*Tento pes se mi líbí, protože...*), procvičování časování sloves *být* a *mít* v přítomném čase (*Tento pes je velký/malý. Tento pes má dlouhé/krátké nohy.*), procvičení kondicionálu (*S tímto psem bych šel na procházku.*).

JAK PODPOŘIT PSYCHICKOU POHODU DĚTÍ V DOBĚ ONLINE VÝUKY

» Vnímáme zdravotní i psychický stav dětí, reagujeme na něj a snažíme se příliš je nezatěžovat technikou.

- Poskytujeme dětem **individuální psychickou podporu**, individuální konzultace.
- Nenutíme děti sledovat obrazovku, pokud jsou z techniky unavené, bolí je oči apod. Můžeme je například vyzvat, aby se otočily zády k obrazovce a jen poslouchaly.

» Při online výuce **tematizujeme prožívání dětí** – co v těchto dnech prožívají, jaké mají pocity a jak je v tom můžeme podpořit.

- **Pravidelně se ptáme dětí, jak se cítí, co potřebují.** Dáváme dětem prostor sdílet zážitky, emoce (např. povídání a naslouchání v ranním kruhu, zpracování osobních témat kreativní formou – literární, výtvarnou, hudební aj.).
- **Zaměřujeme se na pozitiva** – společné hledání toho, co nám pomáhá cítit se dobře.

» Je vhodné **podporovat děti, aby si spolu povídaly** (v online prostoru i mimo něj) nebo aby se ve dvojicích či malých skupinkách setkávaly venku.

- Po skončení online lekce můžou děti zůstat připojené, aby si popovídaly, ukázaly si své mazlíčky, sourozence atd., učitel se odpojuje.
- Můžeme děti s OMJ cíleně propojit s jinými dětmi a podporovat je v tom, aby spolu ve dvojicích chodily ven.

» Můžeme s dětmi i jejich rodiči chodit na **společné procházky**, například společné „venčení“ domácích mazlíčků.

Osvědčuje se také motivovat **děti** tím, že ony samy **dostanou za úkol naučit něco učitele nebo asistenta**. Zvýší to jejich sebedůvěru a motivuje je to k větší kreativitě. Pomůže to i prohloubit jejich důvěru vůči učiteli/asistentovi a zlepšit jejich vzájemnou spolupráci.

Osvědčené online nástroje

Pro zadávání a zpětnou kontrolu úkolů:

- » **Google Classroom, Bakaláři.**

Pro online setkávání:

- » **Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Messenger, Webex, Skype.**

Namísto flipchartu/tabule:

- » Sdílený **Google dokument**.
- » **Jamboard:** <https://jamboard.google.com/>.
- » Lze využívat i Jamboard v Google Meet (videonávod: <https://www.ucimeonline.cz/courses/37-google-meet-a-jamboard-pro-zacatecniky/>).

Pro tvorbu kvízů a testů, procvičování učiva, slovní zásoby apod.:

- » **Kahoot:** [Kahoot! | Learning games | Make learning awesome!](https://kahoot.com/)
- » **Flippity:** <https://www.inkluzivniskola.cz/flippity>.
- » **Wordwall:** [Wordwall | Create better lessons quicker.](https://www.wordwall.net/)

Pro prezentaci vlastní tvorby žáků, vrstevnické hodnocení:

- » Pomáhá rozvíjet argumentaci žáků i jejich sebehodnocení.
- » **Linoit, Padlet, Canva.**

Pro online výuku ČDJ:

- » **Práce s korpusem** – např. podstatná jména včetně skloňování, příklady využití v kontextu, příklady adjektiv, příklady slov podobného významu, praktické využití: <https://korpus.cz/>.
- » **Obrázkové učení** – pro děti, které se učí číst, ale ke konci učebnice se dají využít texty i pro starší žáky, kteří musí přemýšlet nad slovy. Trénují nejen slovní zásobu, ale i jak se slovo vysloví gramaticky správně: <https://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/obrazkove-uceni>.
- » **Prázdninová škola češtiny** – výhodou této učebnice je, že v ní mohou psát a kreslit – zapnu v PDF souboru znak tužky (ukázáno ve videu) a spojují obrázky se slovy či dopisují slova podle toho, jak mi je diktují žáci: <https://www.inkluzivniskola.cz/prazdninova-skola-cestiny>.
- » **Nečtu, nepíšu, učím se česky** – ideální pro děti, které ještě neumí číst: <https://www.inkluzivniskola.cz/pracovni-sesit-nectu-nepisu-ucim-se-cesky>.

- » **1,2,3,4,5 česky umím s Fidem hned** – skvělá učebnice nejen díky svým obrázkům, ale také pro lektory: ke každé lekci je krátký popis, jak s dětmi pracovat. V publikaci jsou obsaženy i básničky, písničky a nápady na pohybové aktivity, které se dají převést do online podoby: <https://www.inkluzivniskola.cz/1-2-3-4-5-s-fidem-umim-cesky-hned>.
- » **Můj první pracovní sešit z ČJ** – opět spousta obrázků: <https://www.inkluzivniskola.cz/zdroje-inspirace/muj-prvni-pracovni-sesit-z-cj-pro-zaky-cizince>.
- » **Levou zadní I.** – určeno pro větší děti, tato učebnice sice není dostupná v online verzi, ale mohu z ní využít poslechy (např. na výslovnost), manuály a e-learning: <https://ceskylevouzadni.cz/download/>.
- » **Obrázkové čtení** – pokud nenajdu nic v učebnici, lze zadat do Googlu takto samostatně a zobrazí se pracovní listy: https://www.google.com/search?q=obr%C3%A1zkov%C3%A9+%C4%8Dten%C3%AD&rlz=1CANHHD_enCZ901CZ901&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiO9Pi-wdLsAhWQGuwKHTAODYoQ_AUoAXoECAwQAw&biw=1366&bih=649#imgsrc=tS_0sE3ZSJ5F2M.
- » **Blog pro Šíšu** – určeno pro autistické děti, ale vzhledem k názornosti využívám ráda pro žáky s OMJ – básničky a pohádky jsou převedeny do obrázkové formy: <https://cz.pinterest.com/pin/688769336755683478/>.
- » Odkaz na pohádky <https://cz.pinterest.com/pin/289637819780397513/>.
- » **Nápady pro Aničku** – na této stránce naleznete spoustu pracovních listů, které se dají využít: <https://www.napadyproanicku.cz/pracovni-listy-a-sablony/pracovni-listy>.
- » **Česky s vlaštovkou** – pro větší děti, zde doporučuji skládání vlaštovky a povídací bingo <https://www.inkluzivniskola.cz/cesky-s-vlastovkou>.
- » **Povídání o obrázku** – pokud v učebnici nenajdu vhodný obrázek, vždy mohu vyhledávat v Googlu. Povídám si o obrázku, pokud mi zbývá pár minut do konce hodiny a není čas začít nové téma: <https://www.puzzle-puzzle.cz/trefl-harmonie-lesa-d4285/>.
- » **E-learningové aplikace** – nespolehám na to, že si žák sám doma procvičuje český jazyk v aplikacích, a proto je ráda zařazuji do výuky – např. po probrané lekci. Přihlásím se do aplikace, sdílím obrazovku a klikám podle toho, co mi žáci říkají: www.cestina2.cz.